

T.B.M.M.

CUMHURİYET HALK PARTİSİ

Grup Başkanlığı

Tarih: 19 Haziran 2023

Sayı: 266

1215

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın Tarım ve Orman Bakanı İbrahim Yumaklı tarafından Anayasanın 98. ve TBMM içtüzüğü'nün 96. Maddelerine göre yazılı olarak yanıtlandırmasını dilerim.

16.06.2023

Evrim KARAKOZ
Aydın Milletvekili

TMO'nun açıkladığı 2023 yılı hububat alım fiyatları maalesef yine çiftçimizin yüzünü güldürmedi. Tarımsal üretim için artan girdi maliyetleri ortadayken TMO'nun fiyat politikası ve açıklanan alım fiyatları üreticilerin beklentisini yine karşılayamamıştır.

Sürdürülebilir tarımsal üretim, ancak teşvik edici adil fiyat politikaları ile mümkün olmaktadır. Ülkemizde tarımının güçlenmesi için alım fiyatları ve destekleme primlerinin belirlenme kriterlerinde mutlaka üretim maliyetleri göz önüne alınmalıdır. TMO'nun hububat için açıkladığı fiyatlar, üretici daha ürününü TMO'ya teslim edemeden eriyor. Yüksek maliyetler, küresel ısınma ve iklim değişikliğinin etkileri, yaşanan doğal afetler ve diğer çeşitli nedenler üreticilerin kâr marjını olumsuz etkilemektedir.

Dolayısıyla ülke ekonomisinin durumu ortadayken bu şekilde gerçekçi olmayan bir fiyat açıklanması hem üreticinin aklıyla dalga geçmek hem de üreticimizi hasat öncesi ve sonrası mağdur duruma düşürmektir. Üreticilerin yaşadığı bu mağduriyetlerin ortadan kaldırılması ve yaşanacak diğer çeşitli mağduriyetlerin önlenmesi adına üreticilerin talepleri dikkate alınmalıdır.

Adil ve sürdürülebilir bir fiyat politikası belirlenmesi, tarımsal üretimin devam etmesi ve üretici gelirlerinin korunması için TMO tarafından açıklanan 2023 yılı alım fiyatlarının yeniden değerlendirilmesi ve arttırılması gerekmektedir. Ayrıca, fiyat açıklanması yetmez, TMO üreticinin elinde ki tüm malı da almalıdır.

Bu Bağlamda;

1. Artan girdi maliyetleri ve üreticilerden gelen talepler göz önüne alındığında, adil ve sürdürülebilir bir fiyat politikası belirlemek ve üreticilerin mağduriyetlerini gidermek için açıklanan hububat alım fiyatlarını gözden geçirmeyi ve fiyatları yükseltmeyi neden düşünmüyorsunuz?
2. Geçtiğimiz yıl 1 ton buğdayın alım fiyatı (primler hariç) 6 bin 450 lirayken ve o günden bugüne üretim maliyetleri de yüzde yüze yakın bir şekilde artarken, bu yıl için yüzde 27,90'lık bir artışla 8 bin 250 lira olması, üreticinin lehine belirlenmiş bir fiyat mıdır? Yoksa piyasa aktörlerinin isteği üzerine kurgulanan bir fiyat mıdır?

3. Aynı şekilde geçtiğimiz yıl 1 ton arpanın fiyatı; 5 bin 450 lirayken ve üretim maliyetleri bu ürün içinde yine yüzde yüze yakın bir şekilde artarken, bu yıl için yüzde 22,80'lik bir artışla 7 bin lira yapılması, arpa üreticisinin üretim maliyetlerine yetecek mi? Eğer yetecek ve üretici kâr edecek diyorsanız, bunu hangi hesaplama yöntemi ile yaptığınızı paylaşır mısınız?
4. Hasat ettiği ürünü TMO'ya satabilmek için randevu peşinde koşan çiftçiye en az 45-50 gün sonrasına randevu veren TMO'daki randevu karmaşasının çözülmesi ve randevuların hızlı bir şekilde alınabilmesi için bir çalışma yapacak mısınız? Bu konuda ne gibi adımlar atmayı planlıyorsunuz?
5. TMO'nun verdiği randevu gününe kadar ürününü sağlıklı koşullarda depolayamayan ve ürün kaybı yaşaması kuvvetle muhtemel olan üreticilerin mağduriyetlerini gidermek için yapmış olduğunuz herhangi bir çalışma var mıdır? Varsa bu çalışmalar nelerdir?
6. TMO günlük buğday alımını neden 400 ton ile sınırlandırmıştır? Bu sınırlamanın amacı TMO'nun buğday alacak parasının olmamasından mı kaynaklıdır? Yoksa üreticinin buğdayını siyasal iktidara yakın piyasa tekellerine daha ucuza satması için planlanmış bilinçli bir politika mıdır?
7. Yüksek girdi maliyetleri karşısında alım fiyatlarının düşüklüğü ve ödemelerin geç yapılmasına tahammülü kalmayan üreticinin TMO'ya buğday vermek istememesini ve buğdayını emanet olarak TARİŞ'e ait depolarda tutmasını nasıl yorumlayacaksınız? Bu durum sizleri hiç rahatsız etmiyor mu?
8. 1 ton buğday maliyetinin 6 bin lira civarında olduğu biliniyorken tarla kiralamaş olan icarcı üretici; nakliye, indirme, boşaltma parası ve stopaj maliyeti de ortaya çıkınca ürettiği buğdaydan nasıl kâr edecek? Tüm bunlara rağmen TMO tarafından 30-35 gün bazen 40 gün sonra para ödeniyor olmasını hakkaniyetli ve adaletli buluyor musunuz? Çiftçinin parası neden TMO'ya ürün teslim edilir edilmez sonra ki 5 iş günü içinde ödenmiyor?
9. Sadece Aydın geneli olmak üzere, 2022 yılında hangi ilçelerde kaç dekarlık alanda, kaç üretici, kaç ton buğday üretmiştir? Ve üretilen buğdayın ne kadarını TMO almıştır? Ya da kaç cesaretli üretici, TMO'ya buğdayını vermiştir? TMO'ya buğday vermeyen üreticilerin neden TMO'ya ürün vermedikleri konusunda bakanlığınız tarafından yapılmış herhangi bir araştırma çalışmamız var mıdır? Varsa bunlar nelerdir?